

Rodna Gruda

Železniški muzej slovenskih železnic

Railway Museum of Slovenian Railways

Objavljeno dne/Published on: 22.02.2016

Avtor članka/Article Author: Edita Žugelj

Železniški muzej je začel nastajati v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, leta 1981 pa so ga ustanovili kot Odsek za muzejsko dejavnost takratnega Železniškega gospodarstva Ljubljana. Za ta manjši, a celovit muzej skrbijo Slovenske železnice, v njem pa je predstavljena edinstvena železniška dediščina – od starih parnih lokomotiv, signalno-varnostnih in drugih naprav, zemljevidov in uniform.

Railway Museum of Slovenian Railways The beginnings of the Slovenian Railway Museum can be traced back to the 1960's, however, it was only established as a museum in 1981, when it was proclaimed part of the Railway Economy in Ljubljana. The small but wholesome museum is taken care of by the Slovenian railways. It presents the unique railway heritage – from old steam locomotives and signaling devices to other pieces of equipment, maps and uniforms.

Železniški muzej Slovenskih železnic je nastal iz zavedanja o pomenu ohranjanja tovrstne tehnične dediščine za potomce, ljubezni do železnic in navdušenja posameznikov. Zbirka je začela nastajati v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, prvi sklep o ustanovitvi muzeja so na železnicah sprejeli leta 1972 in devet let kasneje muzej tudi ustanovili. Stoji na mestu nekdanje kurilnice Ljubljana Šiška, ki je razglašena za kulturni spomenik. Med nastajanjem je bila sprva na ogled le zbirka lokomotiv v rotundi (polkrožni klonici za lokomotive). V obliki, v kakršni ga lahko vidimo danes, so Železniški muzej odprli leta 2004, ko so znova pripravili tudi stalno postavitve z glavnimi področji železnice. V - tudi v evropskem merilu - izjemni zbirki je danes več kot šestdeset lokomotiv, petdeset vagonov in drugih vozil ter okrog tisoč predmetov različnih področij in strok.

Nastajanje zbirke

Kot je za Rodno grudo povedal Mladen Bogić, ki železnici služi že od leta 1977, od ustanovitve naprej pa je ravnatelj muzeja, je imel velike zasluge za nastanek muzejske zbirke akademski slikar Stane Kumar. Bil je sin železničarja, sicer nikoli ni bil na železnici v službi, ji je pa z veliko ljubezni posvetil večino svojega slikarskega opusa. Večji del zbirke vozil so takrat že imeli, tudi drobnih predmetov je bilo nekaj; kasneje so zbirki dodali še nekatere manjkajoče vidike železnice in jih tako obvarovali pred pozabo. »Ljudje na splošno razumejo Železniški muzej kot muzej lokomotiv,« pravi ravnatelj Bogić, »mi pa smo ponosni, da imamo v sosednji stavbi tudi prikaz vseh specialnih železniških strok, ki omogočajo, da lokomotive lahko vozijo.«

Vsaka lokomotiva ima svojo zgodbo

Kljub vsemu običajno največ navdušenja požanjejo ravno lokomotive. Razstavljene so najpomembnejše iz zbirke, najstarejša med njimi pa je lokomotiva nekdanje Južne železnice iz leta 1861. »To je bila zasebna delniška družba s sedežem v Parizu, ki so jo obvladovali večinoma bančniki. Njihov namen je bil Južno železnico razpresti po celotnem ozemlju takratne Avstrije in pri tem niso gledali na narodov blagor, ampak na svoj žep. Kot monopolistom jim je z dumpinškimi cenami dolgo to tudi uspevalo. Za primerjavo: ko je bila Južna železnica na vrhuncu, je imela 3.133 kilometrov prog, Slovenske železnice jih imajo danes 1.228 kilometrov,« pojasni Mladen Bogić. Zgodovina Južne železnice je sicer precej daljša in bolj zapletena, članek pa ima omejen prostor; a če boste obiskali Železniški muzej, boste lahko izvedeli na stotine podrobnosti, ki jih pozna ravnatelj te ustanove.

Med razstavljenimi lokomotivami velja omeniti tudi manjšo iz leta 1880, pa najlepšo, »kraljico naših tirov,« ki so jo v Nemčiji zasnovali posebej za naše proge, ter njeno mlajšo sestro, ki so jo Nemci zasnovali kot vojno lokomotivo. Kot pravi Bogić, se je ta lokomotiva spremenila v svoje nasprotje: »Tri leta je služila v vojni, potem pa 30 v miru; tako se je iz vojne lokomotive spremenila v lokomotivo miru.« V muzeju imajo tudi parno lokomotivo, ki je nekoč vlekla Titov vlak. Teh lokomotiv je bilo več, izdelali so jih na Madžarskem, v Sloveniji niso vozile, so jih pa v Mariboru vzdrževali. »Titovo« lokomotivo so dobili iz Subotice in jo okrasili v prvotne barve. Ena imajo še v Beogradu in eno v Zagrebu.

Poleg lokomotiv predstavljajo tudi specialne stroke: oddelek signalno-varnostnih naprav, oddelek uniform, med katerimi je tudi ženska za čuvajko potnega prehoda, oddelek telekomunikacijskih naprav, oddelek tirov (t.i. gornji ustroj) pa prometni urad in celo manjšo umetnostno galerijo z deli slikarja Staneta Kumarja.

Spomladi in poleti muzej občasno prireja druženja navdušencev nad vlaki. Stare parne lokomotive takrat pripeljejo iz hangarjev in zakurijo v njihovih pečeh. V Železniškem muzeju si namreč prizadevajo, da vsi njihovi muzejski primerki ostanejo v obratovalnem stanju. Za skupine po vnaprejšnjem dogovoru pripravijo vodstvo po muzeju.

Podatki:

Železniški muzej Slovenskih železnic

Parmova 35, Ljubljana

Telefon: 01 29 12 641, 01 29 12 643

Recepcija: 01 29 12 818

Delovni čas: vse dni, razen ponedeljka, od 10:00 do 18:00.

Med pravimi lokomotivami najdemo tudi modele...

Pogled na lokomotive v rotundi proti jugu.

pogled na lokomotive v rotundi proti severu.

vzdušje v delavniškem delu muzeja.